

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

VIII. De juramento calumniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

nus, eâ non obstante, lis contestanda erit, præterquam si sit exceptio litis finitæ, pura rei iudicatæ, transactionis, iurifurandi, quæ ante litis contestationem cognoscenda est; *c. 1. eod. tit. in 6, adde ibid. D. latus.*

§. 4. Casus quibus ante litis contestationem receptio testium admittitur.

Sed quod dictum est, omissâ contestatione litis, testes non posse recipi, perpetuum non est. Si enim inter moras contestandæ litis periculum sit, ne testes, quibus causa probari potest, moriantur, aut diu abfuturi sint, possunt testes, ubi civiliter agitur, interim audiri & recipi, si reus sit contumax, sive absens absque malitia, ut conveniri non possit, dummodò testibus eo modo receptis, actor intra annum, si potest, agat, aut saltem receptionem huiusmodi testium reo denunciaret: Aliter enim attestations receptæ nullius momenti sunt, *cap. fin. in princ. Ext. Ut lites non contest.* Quâ ratione, & actor memoriæ conservandæ causæ ejus, quod sibi sub conditione debetur, testes audiri rectè desiderat, ne fortè pendente conditione testes rebus humanis eximantur, *l. in lege Aquilia 41, D. Ad L. Aquil. Quidam 32, §. 2, D. De furt. adde Auth. Sed et si C. De testib. At verò reus cum*

non sit in ejus potestate, quando conveniatur, *l. Plurè 5, paragr. fin. D. De doli mali except. justè sumper desiderat testes suos produci & audiri, de nuntiatione facta adversario, cap. Significavit 41, Ext. De testib. l. fin. C. De usur. pupillar. l. 3, paragr. duo D. De Carbon. edito.*

§. 5. Lites pendente nihil innovandum.

Et quamvis per litis contestationem propriè judicium constituatur, ut jam antè meminimus: ad perpetuandam tamen jurisdictionem judicis delegati (eo scilicet casu, quo aliàs morte delegantis exspiraret ejus jurisdictio) & ad impedimentum, ne quid in causa innovetur, sufficit vel sola citatio, quæ in notitiâ rei pervenit, aut per eum factum est, ne veniret, *c. Gratium 20, Ext. De offic. & potest. jud. deleg. junctâ l. Et quia 6, D. De jurisd. Clement. 2, Ut lites pend. adde & tit. C. Ut lites pend.*

NOTATIO in Tit. 7.

a Nam in extraordinario judicio litis contestatio necessario non exigitur sicut in paragr. judicium vero extraordin. sup. de judicis.

b Quò ad causæ decisionem, contumacia interim absentis punitur, latus sup. tit. de dolo & contum.

DE JURAMENTO CALUMNIÆ.

TITULUS VIII.

§. 1. Juramentum calumniæ quando & quibus præstandum?

Lites contestata, aut etiam non contestata, iis scilicet casibus, quibus contestatio litis non requiritur, quos supra recensuimus, in §. judicium verò sup. tit. de judic. devenitur ad juramentum calumniæ, non solum ab actore & reo, sed & ab eorum procuratoribus præstandum, *l. 2, C. hoc sit & pen. Ext. eod. c. 2, §. 1, eod. in c. 2*

§. 1. Quæ contingantur juramento calumniæ.

Quod hac forma præstat ab actore, ut juret se non animo calumniandi litem incedere, sed quòd existimet se bonam causam habere. A reo verò, quòd putet se justè resistere, opinione juris sui. *d. l. 2, in princ.* Ab utroque, quòd nihil penitus patrocinii gratia, iudicibus aut alteri cuiquamque, in causa vel dederit, vel promiserit, vel etiam daturus sit per se sive per alium, præterquam Advocatis honoraria, cæterisque, quibus à jure dari permittitur, *Auth. Principales C. eod.*

junctâ l. Plebis cito 18, D. De offic. prasid. l. Solet 6 in fin. D. De off. procons. c. Sententium 11, §. 2, insuper De rescriptis lib. 6, l. Cum 25, Auth. Sed hodie, & Auth. Generaliter C. De Episc. & cler. Quibus locis exprimitur illi, quibus & quid dari permittitur. Item quòd neuter exiget ullam probationem, quam non existima verit, necessariam, Auth. In isto C. De jurejur. propter calum.

§. 3. Etiam per procuratorem juramentum calumniæ præstari posse.

Neque interest, actor, vel reus per se, an per procuratorem hoc juramentum præstet; dummodò id specialiter procuratori demandatum sit, *c. fin. eod. in 6, Proinde hic procurator & in animam domini, & in suam hoc juramentum calumniæ præstabit, Joan. Andrea in addit. ad c. 3, Ext. h. t. & probat. text. in c. 2, De test. lib. 6, & in c. un. De juram. cal. in 6, Adde And. Gail. lib. 1, Observ. 88.*

TIT. VIII. DE JURAMENTO CALUMNIÆ.

§. 4. Calumnia juramentum & de veritate dicenda in appellationis causa & in quavis iudicii parte præstari.

Adde & juramentum calumniæ in causa appellationis repeti debere, c. 2. in pr. eod. in 6. imò & in quavis iudicii parte præstari posse, c. 1. & 2. in fine eod. in 6. Quod & observandum est in juramento de veritate dicenda, eod. c. 1. & 2. Juramentum verò malitiæ potest iudex exigere à partibus, quoties expedire viderit; etiam si antea de calumnia vel veritate juratum sit, juxta text. in d. c. 2. §. fin. ut in c. 4. Ext. De except. in c. penult. Deterrib. in l. fin. C. De fide instrum.

§. 5. Calumnia juramentum tacite omitti posse.

Et licet consuetudo siue conventio non valeat, ne juramentum calumniæ præstetur, c. Ceterum §. Ext. eod. & d. l. 2. §. sed quia C. eod. attamen obtri-

nuit, ut juramentum calumniæ tacite in tota causa omitti possit; neque ob id processus iudicialis infirmatur, c. 1. paragr. 1. eod. in 6.

§. 6. Pœna recusantium juramentum calumniæ.

Pœna detrectantis juramentum calumniæ, si actor est, ab instituta actione cadit: si reus, si confesso habetur, c. fin. paragr. 1. Ext. eod. & d. l. 2. paragr. quod si actor, & utrobique Dd. & d. Auth. Principales. Vide qua de hac materia habet And. Gail. lib. 1. Obser. 83. cum obser. seq.

NOTATIO in Tit. 8.

Imò & ab ipsis Advocatis est præstandum juramentum calumniæ, ex præscriptio l. 2. & l. 12. C. De iurejur. propter calum. Sed cum hodie Advocati in iudicio non amplius causas perorent, sed domi consulantur, idè hoc juramentum non præstant.

DE PROBATIONIBVS ET DEPOSITIONIBVS.

TITULUS IX.

§. 1. Probatio quid, & quatuorplex.

Hinc ad Probationes decurritur, quibus rei in controversiam deductæ fides adstruitur, l. 1. & passim D. De probat. l. 1. C. eod. l. Duo sunt Titii 39. D. De testam. iur. can. penult. xxx. q. 5. Varieque inducuntur Probationes; aut per testes; aut per instrumenta; aut per iurjurandum; aut per præsumptiones; aut per ocularem inspectionem; aut per famam publicam, concurrentibus aliis iudiciis, l. 3. paragr. ejusdem D. De testib. c. Cum causam 13. Ext. De probat.

§. 2. Positiones in subsidium probationis introduci solent.

Sed quia confessio adversarii in iudicio facta agentem onere probationis relevat, (siquidem confessi in iure pro iudicatis habentur, l. unica C. De confess. l. Postrem. 56. D. De ver. iud.) idcirco usu forensi receptum est, ad faciliorem expeditionem litium, ut positiones ab actore præmittantur, quibus nuda facti narratio articulatim proponitur ad eliciendam veritatem ex reo, c. 5. §. 5. & quia positiones De verb. sign. in Clem. vide ibi Glos. Siquidem tenetur reus vel procurator ipsius, interrogatus iussuque à iudice, respondere: alioqui si absque rationabili causa recusa verit, aut noluerit, seu contumaciter se absentaverit, pro confes-

so habetur, quoad illos articulos, de quibus interrogatus fuit, c. 1. De confess. lib. 6. usque ad eod., licet positiones sint facti negativi, quod probant aliter non potest, quam per confessionem adversarii; idque si fuerit a quibus iudicii, c. 1. eod. tit. De confess. in 4.

§. 3. Positiones non admittuntur, probanda sunt.

Quas verò positiones reus inficiatur, aut saltem non admittit, illæ in modum articulorum ab actore comprobanda sunt, vel testibus, vel instrumentis, vel alio genere probationis; sicut initio hujus Tit. monuimus. Vide latius de hac materia And. Gail. lib. 1. obs. 79. & Specular. de Positio.

§. 4. Reus an ad editionem instrumentorum tenetur.

Ceterum addubitari posset, an sicut reus positionibus actoris respondere cogitur, ita quoque ad editionem instrumentorum vel testium, quibus instruitur actor, constringi possit? Et magis est, non posse, c. 1. Ext. De probat. l. 1. l. 4. & l. fin. C. De edendo & l. Nimis grave 6. C. De testib. Cum nimis grave esset reo, arma, quibus oppugnetur, à se administrari actori, d. l. Nimis. Nisi instrumenta essent actori propria, aut utrique tan-